

Witalij Rosowski

Sprawozdanie z kwerendy w Państwowym Archiwum Obwodu Chmielnickiego na Ukrainie w dniach 19-30 XI 2012 r.

Hereditas Monasteriorum 2, 476-484

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

2. konferencja *Klasztor w gospodarce średniowiecznej i nowożytnej* (T. CIESIELSKI, *Aktywność gospodarcza klasztoru franciszkanów w Międzyrzeczu Ostrogskim w połowie XVII w.*; W. Rosowski, *Uposażenie klasztoru bernardynów w Janowie na Podolu w końcu XVIII w. oraz jego losy po kasacie konwentu w 1832 r.*; R. Zianiuk, *Źródła do badań nad gospodarką klasztorną oraz majątkiem poklasztornym w latach 1772–1914 znajdujące się w Narodowym Archiwum Historycznym Białorusi w Mińsku*; I. Wodzianowska, *Losy majątku bazylikańskiego w Zahorowie na Wołyniu po jego kasacie w 1839 r.*).

Witalij ROSOWSKI

Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Sprawozdanie z kwerendy w Państwowym Archiwum Obwodu Chmielnickiego na Ukrainie w dniach 19–30 XI 2012 r.*

Dwutygodniowy wyjazd na kwerendę archiwalną do Chmielnickiego na Ukrainę stanowił kolejny etap prac zespołu zajmującego się dziedzictwem po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej włączonych do Imperium Rosyjskiego, w ramach realizacji projektu badawczego *Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja*. W tym wypadku chodziło o źródła do dziejów kasat i losów dziedzictwa poklasztornego z klasztorów położonych na obszarze Podola, Wołynia i Kijowszczyzny. Na początku XIX w. funkcjonowało tu 135 klasztorów katolickich, w tym 92 męskie i 10 żeńskich obrządku łacińskiego oraz 30 męskich i trzy żeńskie monasteria bazylikańskie. Zdecydowana większość tych klasztorów została zlikwidowana przez władze carskie już w latach 1832–1850.

Głównym celem kwerendy było rozpoznanie stanu zachowania materiału archiwalnego, a także wytypowanie interesujących dla Projektu fondów oraz inwentaryzacja najważniejszych jednostek archiwalnych. W związku z przygotowywaną książką o losach zakonników rzymskokatolickich na terenie diecezji kamienieckiej i łucko-żytomierskiej po 1863 r. szczególną uwagę poświęcono aktom personalnym zakonników i byłych zakonników.

Zdecydowana większość przechowywanych w Państwowym Archiwum Obwodu Chmielnickiego (Державний архів Хмельницької області) archiwaliów z okresu przed 1917 r. dotyczy dziejów dawnej guberni podolskiej. Współczesne terytorium obwodu chmielnickiego obejmuje również część ziem należących dawniej do guberni wołyńskiej (m.in. powiaty zasławski i starokonstantynowski), stąd też w archiwum chmielnickim znajdują się niektóre archiwalia wołyńskie. Interesujące nas materiały archiwalne początkowo były przechowywane w ar-

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016. Scientific work financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.

chiwum w Kamieńcu Podolskim, jednak po jego pożarze 10 IV 2003 r. zostały przeniesione do Chmielnickiego. Niestety, jedne z najcenniejszych fondów dotyczących dziejów Podola z okresu od końca XVIII do początku XX w. – m.in. nr 226, *Podolska Izba Skarbowa* (Подольська казённая палата), i nr 228, *Kancelaria Gubernatora Podolskiego* (Канцелярия подольского губернатора) – uległa zniszczeniu, a nieliczne uratowane akta z tych fondów do dziś nie są udostępniane badaczom. Były to fondy bardzo ważne dla naszego Projektu, albowiem znajdowały się w nich najcenniejsze akta dotyczące kasat klasztorów katolickich na terenie guberni podolskiej wytworzone przez lokalne organa władzy. Niestety w chwili obecnej nie ma możliwości sprawdzenia, jaka część interesujących nas materiałów ze wspomnianych fondów się zachowała.

W czasie kwerendy archiwalnej przeprowadzonej w Chmielnickim udało się przejrzeć inwentarze 21 fondów, na których podstawie wytypowano 375 j.a. jako potencjalnie przydatnych dla badań prowadzonych w ramach Projektu. Ze względu na ograniczony czas trwania kwerendy oraz limity w udostępnianiu materiałów (maksymalnie do 1000 stron dziennie) przejrzano zaledwie kilkanaście jednostek, sporządzając opisy ich zawartości, odpisy lub fotokopie najważniejszych dokumentów.

Wspomniane fondy podzielić można na dwie części: akta proveniencji kościelnej oraz archiwalia wytworzone przez różne instytucje i urzędy państwowe. Do pierwszej grupy materiałów należą przede wszystkim fondy rzymskokatolickiej diecezji kamienieckiej:

f. 685 – *Rzymskokatolicki duchowny konsystorz kamieniecki* (Кам'янецька римо-католицька духовна консисторія);

f. 687 – *Wikariusz generalny diecezji kamienieckiej [Paweł Budzyński]* (Генеральний Вікарій Кам'янецької єпархії духовного відомства римо-католицького віросповідання);

f. 689 – *Wizytator klasztorów diecezji kamienieckiej prałat [Łukasz] Pawłowski* (Візитатор монастирів Кам'янецької єпархії прелат Павловський);

f. 717 – *Kancelaria biskupa diecezji kamienieckiej* (Канцелярія єпископа Кам'янецької єпархії відомства римо-католицького віросповідання);

oraz prawosławnej eparchii podolskiej;

f. 315 – *Podolski duchowny konsystorz* (Подільська духовна консисторія);

f. 316 – *Zasławski duchowny zarząd* (Заславське духовне правління).

Ponadto do tej grupy należy zaliczyć fondy:

f. 17 – *Kościół guberni podolskiej i wołyńskiej* (Костьоли Подільської і Волинської губерній (колекція)), stworzony z fondów poszczególnych kościołów parafialnych i zawierający głównie księgi metrykalne;

f. 83 – *Dekanaty guberni podolskiej* (Деканати Подільської губернії (колекція)), niewielki fond zawierający kilkanaście poszytów, przeważnie ksiąg metrykalnych;

f. 87 – *Klasztory guberni podolskiej* (Монастирі Подільської губернії (колекція)), obejmujący dawne fondy kilku klasztorów prawosławnych i katolickich.

Drugą część stanowią fondy różnych instytucji sądowniczych guberni podolskiej i niektórych powiatów guberni wołyńskiej:

f. 1 – *Kamieniecki sąd powiatowy* (Кам'янецький повітовий суд);

f. 2 – *Proskurowski sąd powiatowy* (Проскурівський повітовий суд);

- f. 3 – *Uszycki sąd powiatowy* (Ушицький повітовий суд);
f. 4 – *Latyczowski sąd powiatowy* (Летичівський повітовий суд);
f. 120 – *Podolski główny sąd* (Подільський головний суд);
f. 196 – *Podolska izba sądu cywilnego* (Подільська палата цивільного суду);
f. 197 – *Podolska izba sądu karnego* (Подільська палата карного суду);
f. 303 – *Zasławski sąd powiatowy* (Заславський повітовий суд);
f. 692 – *Starokonstantynowski sąd powiatowy* (Старокосянтинівський повітовий суд);
oraz administracyjnych guberni podolskiej:
f. 34 – *Podolski gubernialny cerkiewno-budowniczy komitet* (Подільське церковно-будівельне прусутствіє);
f. 227 – *Podolski gubernialny zarząd* (Подільське губернське правління);
f. 237 – *Podolska gubernialna budownicza komisja* (Подільська губернська будівельна комісія).

Po zapoznaniu się z zawartością inwentarzy wspomnianych fondów w dwóch (83 i 303) nie znaleziono żadnej sprawy dotyczącej klasztorów katolickich. Pozostałe natomiast zawierały najczęściej od jednej do kilkudziesięciu jednostek przydatnych dla Projektu. Najwięcej interesujących nas teczek zachowało się w fondzie łańciskiego konsystorza diecezji kamienieckiej (685, aż 138 j.a.) oraz w fondzie wizytatora klasztorów (689, aż 77 j.a.). Dużo interesujących nas teczek jest także w fondach 196 (43 j.a.) oraz 227 (35 j.a.).

Pozyskany materiał archiwalny można podzielić na następujące grupy tematyczne:

1. Sprawy dotyczące monasterów bazyliańskich:

a) w większości są to akta sądowe sporów o majątki i fundusze monasterów bazyliańskich:

– na Podolu (f. 196, op. 1, spr. 8340);

– w Barze (f. 4, op. 1, spr. 1628; f. 120, op. 1, spr. 2836; f. 196, op. 11, spr. 9; f. 227, op. 1 dod., spr. 256);

– w Kamieńcu Podolskim (f. 196, op. 1, spr. 11861);

– w Hołowczyńcach (f. 120, op. 2, spr. 209);

– w Lubarze (f. 4, op. 1, spr. 1388; f. 196, op. 1, spr. 12253);

– w Humanu (f. 120, op. 1, spr. 2041, 3376; f. 227, op. 2, spr. 1004);

b) z innych, ciekawszych, wymienić trzeba:

– opis wizytacyjny monasteru w Hołowczyńcach z 1795 r. (f. 315, op. 1, spr. 1, k. 19–20);

– sprawę przekazania prawosławnym monasteru w Barze (f. 315, op. 1, spr. 238 – znajduje się tu m.in. *Opisanie ubiorów kapłańskich z zakrystii i klasztoru Barskiego bazyliańskiego, naczyń cerkiewnych i ksiąg chórowych roku 1837 z dostawieniem takowych rzeczy w Litewski greko-unicki konsystorz*, k. 6–9, oraz *Regestr ksiąg z Biblioteki klasztoru Barskiego bazyliańskiego roku 1837*, k. 10–28, obejmuje 631 tytułów);

– księgę rachunków Uspieńskiej Ławry Poczajowskiej z lat 1832–1847 (f. 315, op. 2, spr. 190).

2. Materiały dotyczące majątków pojezuickich na Podolu i Wołyniu: f. 3, op. 1, spr. 2081; f. 196, op. 1, spr. 10988, 11820, 14666; op. 2, spr. 1007; f. 227, op. 1, spr. 28, 818; op. 2 dod., spr. 123.

3. Opisy wizytacyjne klasztorów rzymskokatolickich z obszaru diecezji kamienieckiej:

a) wszystkich klasztorów: f. 685, op. 2, spr. 2 (1825 r.), spr. 3–4 (lata 1827–1828), spr. 22 (1844 r.), spr. 58 (1850 r.), spr. 133 (1862 r.);

b) klasztorów dominikańskich: f. 685, op. 4, spr. 21 (1824 r.);

c) pozostałych klasztorów męskich na Podolu: f. 685, op. 4, spr. 22 (1824 r.), spr. 30 (1829 r.);

d) różnych klasztorów i grup klasztorów:

– szarytek w Gródku Podolskim, dominikanów w Kamieńcu Podolskim, Murafie, Tulczynie i Tywrowie, franciszkanów w Komargrodzie i Gródku, kapucynów w Winnicy i Zbryziu, karmelitów bosych w Kupinie oraz trynitarzy w Brahiłowie z 1824 r. (f. 685, op. 4, spr. 23);

– szarytek w Gródku Podolskim z 1830 r. (f. 685, op. 4, spr. 31, k. 22–27);

– dominikanów w Murafie z 1844 r. (f. 689, op. 1, spr. 80);

– wizytek w Kamieńcu Podolskim z 1844 r. (f. 689, op. 1, spr. 81);

– kapucynów w Starym Konstantynowie z 1830 r. (f. 17, op. 1, spr. 476).

W części jednostek archiwalnych zatytułowanych jako opisy wizytacyjne znajdują się jedynie krótkie oświadczenia o zmianach w inwentarzach poszczególnych kościołów i klasztorów w porównaniu do poprzedniej wizytacji, dotyczy to m.in. klasztorów karmelitów bosych, dominikanek i wizytek w Kamieńcu Podolskim, dominikanów w Murafie oraz kapucynów w Winnicy – f. 685, op. 2, spr. 34 (1846 r.), spr. 41 (1847 r.), spr. 48 (1848 r.), spr. 23 (1849 r.), tychże, bez skasowanego w 1850 r. klasztoru dominikanów – spr. 73 (1852 r.), spr. 78 (1853 r.), spr. 83 (1854 r.), spr. 90 (1855 r.), spr. 102–103 (1857 r.), spr. 110 (1858 r.); do tej grupy materiałów zaliczyłem również losy kościoła poklasztorowego kapucynów w Starym Konstantynowie w latach 1752–1872, f. 17, op. 1, spr. 502.

4. Akta personalne zakonników i zakonnice:

a) ogólne: f. 685, op. 1, spr. 139, 188, 235, 257, 304, 325, 335, 400; op. 2, spr. 182 (wykonano fotokopie wybranych dokumentów, m.in. *Spisów formularnych zakonników Karmelitów Bosych w Dyecezyi Kamienieckiej mieszkających na rok 1844 sporządzonych*), 1050; f. 689, op. 1, spr. 3, 48, 63, 79;

b) nominacje i przeniesienie: f. 685, op. 1, spr. 13, 56, 60–61, 82, 95, 286, 289, 353; op. 2, spr. 164, 209, 262, 293, 296; f. 687, op. 1, spr. 20; f. 689, op. 1, spr. 6, 30, 37, 40, 59;

c) wstąpienie do zakonu: f. 685, op. 2, spr. 249, 309; f. 687, op. 1, spr. 3; f. 689, op. 1, spr. 69;

d) informacje o śmierci: f. 685, op. 1, spr. 135, 148, 165, 241, 264, 305; op. 2, spr. 384; f. 689, op. 1, spr. 7, 27;

e) urzędowe spisy duchowieństwa: f. 685, op. 1, spr. 314; op. 2, spr. 134–135, 140, 149–153; f. 689, op. 1, spr. 83–85;

f) inne: f. 685, op. 1, spr. 102, 390; op. 2, spr. 244, 342, 350, 623, 625; f. 689, op. 1, spr. 18, 28, 56–57, 70; f. 227, op. 2, spr. 567.

5. Urzędowe ukazy i rozporządzenia dotyczące klasztorów i zakonników: f. 685, op. 1, spr. 423; op. 2, spr. 168, 190–191, 201; f. 687, op. 1, spr. 10, 13, 16; f. 689, op. 1, spr. 5, 8–17, 19–23, 31–36, 42–47, 50–51, 65–68, 71–75; f. 227, op. 2, spr. 2615; f. 17, op. 1, spr. 154 (*Księga rejestracji dokumentów przychodzących do klasztoru dominikańskiego w Kamieńcu Podolskim 1834–1842*).

6. Akta powstałe w związku z kasatami poszczególnych klasztorów:

a) f. 227:

- *O majątku pozostawionym po kasacie klasztorów dominikańskich w guberni podolskiej* (op. 1, spr. 2592);
- *O annuatach należących skasowanym klasztorom od różnych osób* (op. 1, spr. 8282);
- *O przyjęciu przez skarb państwa budynków skasowanego klasztoru pokarmelińskiego w Kamieńcu Podolskim i zawarcie kontraktu z kupcem Munkiem na przebudowę budynku pod Izbę Skarbową* (op. 2, spr. 9784). Wykonano fotokopie najcenniejszych dokumentów, m.in. planu zabudowań klasztornych oraz opisu budynków klasztornych;
- *O przyjęciu przez skarb państwa dawnego klasztoru dominikanek w Kamieńcu Podolskim i urzędzeniu w nim pomieszczeń gubernialnego sądu izby karnej* (op. 2, spr. 9785);
- *O skasowaniu byłych klasztorów zakonu karmelitów bosych, dominikanek i rzymskokatolickiego seminarium duchownego oraz przekazaniu tych budynków władzom cywilnym* (op. 2, spr. 9787). Wykonano fotokopie najciekawszych dokumentów, m.in. opisu budynków seminarium przy dawnym klasztorze dominikańskim oraz planu zabudowań byłego klasztoru dominikanek w Kamieńcu Podolskim;
- kasata klasztoru kapucynów w Winnicy (op. 3, spr. 2821);

b) f. 685:

- kasata klasztoru szarytek w Gródku Podolskim w 1866 r. (op. 1, spr. 403);
- *O kasacie ponadetatowego klasztoru dominikanów w Murafie 1850–1854* (op. 2, spr. 1060). Wykonano fotokopie najciekawszych dokumentów, m.in. odpisu ukazu o kasacie ponadetatowych klasztorów z 1850 r. i o przeniesieniu zakonników do innych konwentów, k. 3–6, oraz opisu klasztoru murafskiego sporządzonego 22 VIII 1850 r., k. 65–72.

7. Akta spraw związanych z długami klasztornymi i wypłatami procentów i sum należnych klasztorom od różnych osób:

- a) klasztorów ogólnie: f. 685, op. 1, spr. 20, 142, 155, 163–164, 218, 287; op. 2, spr. 252, 271; f. 227, op. 1, spr. 3079 – *O spłacie przez ziemian długów zlikwidowanym klasztorom*; op. 1 dod., spr. 175–176;
- b) bernardynów ogólnie: f. 685, op. 1, spr. 49, 177; f. 196, op. 1, spr. 13287;
 - w Janowie (f. 685, op. 2, spr. 1053);
 - w Jarmolińcach (f. 685, op. 2, spr. 415; f. 717, op. 1, spr. 9);
- c) dominikanów w:
 - Barze (f. 685, op. 2, spr. 366);
 - Kamieńcu Podolskim (f. 685, op. 2, spr. 163, 286);
 - Latyczowie (f. 685, op. 1, spr. 4, 249a, 250a; f. 120, op. 1, spr. 3299; f. 196, op. 1, spr. 11768a, 13710; f. 227, op. 1, spr. 4447);
 - Lubarze (f. 692, op. 1, spr. 241, 529);
 - Murafie (f. 196, op. 1, spr. 11902; f. 227, op. 2, spr. 4348);
 - Smotryczu (f. 685, op. 2, spr. 357; f. 1, op. 1, spr. 539);
 - Sołobkowcach i Szarówce (f. 685, op. 2, spr. 209, 390);
 - Starym Konstantynowie (f. 227, op. 2 dod., spr. 767);

- Tulczynie (f. 196, op. 1, spr. 11981; op. 2, spr. 679);
 - Tywrowie (f. 685, op. 1, spr. 5; op. 2, spr. 365; f. 227, op. 2, spr. 7628);
 - Winnicy (f. 120, op. 1, spr. 2707, 2835; f. 196, op. 1, spr. 12780);
 - d) franciszkanów ogólnie: f. 685, op. 2, spr. 251; f. 196, op. 1, spr. 12058;
 - w Barze (f. 685, op. 2, spr. 290; f. 4, op. 2, spr. 1379);
 - w Gródku Podolskim (f. 685, op. 2, spr. 351, 360; f. 1, op. 1, spr. 2023);
 - w Krzemieńcu na Wołyniu (f. 685, op. 2, spr. 315);
 - w Wońkowcach (f. 685, op. 2, spr. 253);
 - e) karmelitów bosych w:
 - Berdyczowie (f. 685, op. 2, spr. 284);
 - Kamieńcu Podolskim (f. 196, op. 1, spr. 10224);
 - Kupinie (f. 685, op. 2, spr. 340, 365);
 - f) trynitarzy w:
 - Beresteczku (f. 685, op. 2, spr. 283);
 - Braiłowie (f. 685, op. 2, spr. 254; f. 120, op. 2, spr. 299; f. 196, op. 1, spr. 11744);
 - Kamieńcu Podolskim (f. 1, op. 1, spr. 2243; f. 120, op. 1, spr. 3298; f. 227, op. 1 dod., spr. 106);
 - Teofilpolu (f. 692, op. 1, spr. 203);
 - g) klasztorów żeńskich:
 - dominikanek w Kamieńcu Podolskim (f. 196, op. 1, spr. 6730);
 - karmelitanek w Dubnie (f. 120, op. 1, spr. 2761; f. 196, op. 1, spr. 11801);
 - szarytek w Żytomierzu (f. 196, op. 6 dod., spr. 289);
 - wizytek w Kamieńcu Podolskim (f. 685, op. 2, spr. 261; f. 196, op. 1, spr. 10390; op. 9, spr. 2033).
8. Dokumentacja dotycząca utrzymania klasztorów ponadetatowych: f. 685:
- a) utrzymanie żeńskich klasztorów ponadetatowych (op. 2, spr. 310);
 - b) utrzymanie zakonników w klasztorach ponadetatowych (op. 2, spr. 363);
 - c) utrzymanie kapelanów w klasztorach ponadetatowych (op. 2, spr. 416).
9. Dokumentacja dotycząca uposażenia klasztorów, funduszy, kapitałów i majątków ziemskich do nich należących:
- a) f. 685, op. 1, spr. 231, 254, 296, 300, 311, 316, 366;
 - utrzymanie dla służących klasztornych (op. 1, spr. 185);
 - *O kapitałach skasowanych w 1832 r. klasztorów* (op. 2, spr. 160). Wykonano fotokopie najbardziej interesujących dokumentów;
 - klasztor kapucynów w Winnicy (op. 2, spr. 206, 326);
 - wykaz środków finansowych należących do klasztorów skasowanych w 1832 r. (op. 2, spr. 428), zob. też *O kapitałach, annuatach i dziesięcinach skasowanych w 1832 roku klasztorów* (f. 227, op. 1 dod., spr. 191a);

- m.in. roczne wykazy dochodów i wydatków klasztorów w 1846 r. (f. 685, op. 2, spr. 830);
- utrzymanie klasztorów w latach 1846–1847 (op. 2, spr. 1045);
- *Księga wydatków klasztoru [dominikanów] Latyczowskiego 1826–1827* (op. 3, spr. 22);
- b) różne fundy:
 - f. 689, op. 1, spr. 26, 29, 33, 49, 62, 64, 82 (akta dotyczące finansów i utrzymania klasztorów na Podolu z lat 1846–1847);
 - *Księga wydatków [dominikańskiego] klasztoru w Lachowcach 1768–1853* (f. 87, op. 1, spr. 6–10);
 - *Księga przychodów i wydatków [pokapucyńskiego] kościoła w Starym Konstancyńowie* za lata 1906–1912, 1923–1930 (f. 17, op. 1, spr. 506–507);
 - także księga kościoła dominikańskiego w Kulczynach (f. 17, op. 1, spr. 233 – lata 1824–1847);
 - *O ziemiach Latyczowskiego dominikańskiego klasztoru 1806–1824* (f. 120, op. 1, spr. 1987);
 - *Dokumenty erekcyjne skasowanego klasztoru dominikańskiego w Sokółcu* (f. 196, op. 1, spr. 3142);
 - uposażenie klasztoru wizytek w Kamieńcu Podolskim (f. 196, op. 1, spr. 8354);
 - ziemie i majątki klasztoru franciszkańskiego w Kamieńcu Podolskim (f. 227, op. 1, spr. 207, 215, 815);
 - fundusze klasztoru dominikanów w Tulczynie (f. 227, op. 1, spr. 1744);
 - fundusze kościoła poddominikańskiego w Sokółcu (f. 227, op. 1 dod., spr. 149);
 - majątek klasztoru kapucyńskiego w Starym Konstancyńowie (f. 17, op. 1, spr. 469).
- 10. Akta sądowe dotyczące majątków klasztorów:
 - a) bernardynów w:
 - Janowie (f. 120, op. 1, spr. 3003; f. 196, op. 1, spr. 11921);
 - Jarmolińcach (f. 2, op. 1, spr. 1175; f. 196, op. 1, spr. 12221);
 - b) dominikanów w:
 - Barze (f. 196, op. 1, spr. 12881);
 - Kamieńcu Podolskim (f. 1, op. 1, spr. 1964, 1975, 1993; f. 120, op. 1, spr. 1632, 1632a, 1632b, 1632B; f. 196, op. 1, spr. 11754, 11874, 11893);
 - Latyczowie (f. 120, op. 1, spr. 2064; f. 196, op. 1, spr. 8869);
 - Murafie (f. 120, op. 1, spr. 993; f. 196, op. 1, spr. 14619);
 - Smotryczu (f. 1, op. 1, spr. 1997);
 - Tulczynie (f. 120, op. 2, spr. 172);
 - Winnicy (f. 120, op. 1, spr. 3136; op. 2, spr. 207);
 - c) franciszkanów w:
 - Gródku Podolskim (f. 1, op. 1, spr. 1996);
 - Komargrodzie (f. 227, op. 1, spr. 4082);
 - d) karmelitów bosych w:
 - Kamieńcu Podolskim (f. 1, op. 1, spr. 2013);

– Kupinie (f. 1, op. 1, spr. 2005);

e) trynitarzy (f. 196, op. 1, spr. 9280, 12464);

– w Brańkowie (f. 196, op. 1, spr. 12337, 13207);

f) różnych klasztorów (f. 120, op. 1, spr. 2170, 2837, 3377 – Kamieniec Podolski; f. 196, op. 1, spr. 11913; op. 2, spr. 697, 1054).

11. Akta dotyczące zabudowań i terenów klasztornych oraz ich losów po kasacie:

a) ogólne:

– przekazanie ogrodów skasowanych rzymskokatolickich klasztorów prawosławnym cerkwiom (f. 315, op. 1, spr. 3976);

– *O sporządzeniu planu i remoncie budynków zlikwidowanych klasztorów* (f. 227, op. 1 dod., spr. 230);

– remont kościołów i budynków przyklasztornych (f. 689, op. 1, spr. 38);

b) poszczególnych klasztorów:

– umieszczenie części archiwum konsystorskiego w klasztorze dominikanów w Kamieńcu Podolskim (f. 685, op. 1, spr. 122);

– dotyczące zabudowań klasztoru dominikanów w Kamieńcu Podolskim (f. 227, op. 3, spr. 1103, 4038);

– przeniesienie archiwum podolskiej izby sądu karnego i samego sądu do budynku skasowanego klasztoru dominikanek w Kamieńcu Podolskim (f. 197, op. 1, spr. 143);

– przekazanie budynków klasztoru dominikanek w Kamieńcu Podolskim komendzie żandarmskiej (f. 227, op. 2, spr. 12406);

– przekazanie majątku nieruchomego klasztoru dominikanów w Starym Konstantynowie (f. 692, op. 1, spr. 143);

– dominikanów w Murafie (f. 685, op. 1, spr. 31);

– przekazanie kościoła po skasowanym klasztorze kapucynów w Dunajowcach w rozporządzenie podolskiego duchownego konsystorza (f. 315, op. 1, spr. 2484);

– przebudowa kapucyńskiego klasztoru w Zbryziu na cerkiew prawosławną (f. 34, op. 1, spr. 7);

– karmelitów bosych w Kamieńcu Podolskim (f. 685, op. 1, spr. 32);

– trynitarzy w Kamieńcu Podolskim (f. 685, op. 1, spr. 47);

– przekazanie poddominikańskich zabudowań klasztornych w Latyczowie na potrzeby archiwum latyczowskiego sądu powiatowego (f. 227, op. 2, spr. 4766);

– budowa klasztoru siostr wizytek w Kamieńcu Podolskim (f. 227, op. 3 dod., spr. 22);

– przebudowa klasztoru wizytek w Kamieńcu Podolskim (f. 237, op. 1, spr. 93).

12. Szkoły i bractwa:

– szkoła przy klasztorze dominikanów w Barze (f. 685, op. 3, spr. 19);

– mianowanie prefektów przy publicznych szkołach w Winnicy (f. 689, op. 1, spr. 53);

– spis członków bractwa przy kościele kapucynów w Starym Konstantynowie za lata 1854–1872 (f. 17, op. 1, spr. 494).

13. Sprawy dotyczące wizytatorów klasztorów przy konsystorzu diecezji kamienieckiej:

a) ich utrzymanie (f. 685, op. 1, spr. 346);

b) rejestr wchodzących i wychodzących dokumentów: f. 689, op. 1, spr. 1 (1846 r.), spr. 60 (1847 r.);

– różne doniesienia i odpowiedzi (f. 689, op. 1, spr. 24);

– *Raznosnaja kniga na 1852–1857* (f. 689, op. 1, spr. 77).

14. Ukazy i rozporządzenia rzymskokatolickiego konsystorza kamienieckiego i łucko-żytomierskiego dotyczące klasztorów: f. 689, op. 1, spr. 2, 4, 78; f. 87, op. 1, spr. 13, 17.

15. Ogólne dane statystyczne o liczbie klasztorów i przebywających w nich zakonników na terenie diecezji kamienieckiej: f. 685, op. 2, spr. 227 (lata 1844–1845), spr. 1048 (1848 r.).

Witalij ROSOWSKI

Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Sprawozdanie z kwerendy w Wilnie w dniach 2–4 IV 2013 r.*

Wyjazd na kwerendę biblioteczną do Wilna w dniach 2–4 IV 2013 r. był kolejnym etapem realizacji części projektu badawczego *Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja* dotyczącej procesu kasat klasztornych na obszarze zachodnich guberni Imperium Rosyjskiego. W ramach powyższego projektu badawczego przygotowuję pracę poświęconą losom rzymskokatolickich zakonników z klasztorów skasowanych na mocy ukazów z 1864 r. na Prawo-brzeżnej Ukrainie (Podolu, Wołyniu i Kijowszczyźnie). Efektem końcowym tych badań będzie słownik biograficzny zakonników działających na tym terenie w latach 1864–1918.

Głównym celem wyjazdu było przeprowadzenie wstępnej kwerendy bibliotecznej w zasobach Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk im. Wróblewskiego w Wilnie (Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, LMAVB). Początki biblioteki sięgają 1912 r., a jej założycielem był znany prawnik, kolekcjoner i bibliofil Tadeusz Stanisław Wróblewski. W okresie międzywojennym biblioteka funkcjonowała jako Państwowa Biblioteka im. Eustachego i Emilii Wróblewskich, od 1931 r. mieści się w pałacu Tyszkiewiczów. W 1941 r. jej zbiory zostały włączone do tworzącej się Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk. W 2009 r., z inicjatywy ówczesnego dyrektora biblioteki, została jej przywrócona dawna nazwa im. Wróblewskiego. Obecnie jest to jedna z najważniejszych bibliotek naukowych na Litwie, której zasoby liczą ponad 3 743 000 woluminów, w tym 269 223 dokumentów rękopiśmiennych (stan z 1 I 2013 r.)¹.

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016. Scientific work financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.

1 Por. S. NARBUTAS, *History*, <http://www.mab.lt/en/about/history> (dostęp: 15 IV 2013 r.).